

DİŐ TİCARETTE KABUL KREDİSİNİN FİRMA, BANKA VE ÜLKE EKONOMİSİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Bingöl ARTAN¹

ÖZET

Dış ticaret işlemlerinde kullanılan ödeme şekillerinden Mal Mukabili Ödeme, Vesaik Mukabili Ödeme ve Akreditifli ödeme şekilleri uygulamada çok kullanılmasına rağmen, Mal Mukabili, Vesaik Mukabili, Akreditifli ödeme şekilleriyle birlikte kullanılan Kabul Kredili ödeme şeklinin bankalar açısından kaynak yaratma, ihracatçı ve imalatçı firmalar için de finansman sağlama imkânları daha fazladır. Kabul kredili ödeme işlemlerinde kullanılan, ithalatçı firma tarafından kabul edilen ve ithalatçının bankası tarafından aval verilmiş poliçeler, hukuken özel düzenlenmiş bir kambiyo senedi olarak firma için iskonto edilebilir bir finansman belgesi ve bankalar için kaynak yaratan kıymetli evraktır. Ticaret hukukunda kambiyo senetleri mevzuatı ayrıca düzenlenmiştir. Ekonominin kaynak ihtiyacı olduğu dönemlerde bankalar, ticari ilişkiden doğan, kıymetli evrak statüsünde olan portföyündeki bono ve poliçeler ile merkez bankalarından reeskont kredisi kullanarak üretimi ve ticareti finanse eder. Eximbank, ihracat etmek amacı ile imalat yapan imalatçı firmalara, ihracatçılara, döviz kazandırıcı faaliyette bulunan hizmet işletmelerine reeskont kredileri kullanır. Bu kredilerin teminatı poliçe ve bonolardır. Bu çalışmada ihracatın finansmanı için kaynak ihtiyacında olan bankaların ve döviz kazandırıcı faaliyetler kapsamında mal ve hizmet üreten imalatçı, ihracatçı firmaların sürdürülebilir imalat ve ihracatları için kabul kredili ödeme şekliyle yaptıkları dış ticaretlerinde, ithalatçı firma tarafından kabul edilen, bankası tarafından aval verilen kambiyo senedi niteliğinde Poliçe' nin özelliklerini, hukuki niteliğini, kredilendirme şeklini, bankalar ve Eximbank tarafından kredilendirme işleyişini, güvenilir, sürdürülebilir ihracat imkânlarını, ülke ihracat hacmi artışı ile ülke döviz rezervlerinde sağlanacak artış olanaklarını, literatür çalışması, Eximbank, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'ndan sağlanan veriler ile araştırarak açıklanmıştır. Akreditifli, Vesaik Mukabili, Mal Mukabili ödeme şekilleri ile birlikte kullanılan Kabul Kredili Ödeme Şeklinde bir Kambiyo Senedi olan Poliçe 'nin güvenilir, sürdürülebilir finansman imkânları ile ihracatçıya, bankalara, ülke rezervlerine katkı yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kabul Kredileri, İhracatın Finansmanı, Kambiyo Senedi, Poliçe

JEL Kodları: M40, M41, M49.

¹ Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Doktora Öğrencisi, artan@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1909-9405

ACCEPTANCE CREDIT IN FOREIGN TRADE

EFFECTS ON THE COMPANY, THE BANK AND THE COUNTRY'S ECONOMY

ABSTRACT

Although Payment Against Goods, Payment Against Documents and Letter of Credit payment methods, which are among the payment methods used in foreign trade transactions, are widely used in practice, the Acceptance Credit payment method, which is used together with the Payment Against Goods, Payment Against Documents and Letter of Credit payment methods, creates resources for banks and provides financing for exporters and manufacturing companies. opportunities are more. Bills of exchange used in payment transactions with acceptance credit, accepted by the importer company and approved by the importer's bank, are negotiable instruments that create a discountable financing document for the company and a resource for banks, as a specially issued bill of exchange. Bills of exchange legislation is also regulated in commercial law. In periods when the economy needs resources, banks finance production and trade by using rediscount loans from central banks and bills and policies in their portfolio, which have the status of negotiable instruments arising from commercial relations. Eximbank provides rediscount loans to manufacturing companies that manufacture for export purposes, exporters, and service businesses that engage in foreign exchange earning activities. The collateral for these loans is policies and bonds. In this study, banks that need resources to finance exports, and manufacturers and exporters that produce goods and services within the scope of foreign exchange earning activities, use a Policy in the nature of a bill of exchange, accepted by the importer company and approved by its bank, in their foreign trade with acceptance credit payment method for their sustainable production and exports. The characteristics, legal nature, credit method, credit process by banks and Eximbank, reliable, sustainable export opportunities, the increase in the country's export volume and the increase in the country's foreign exchange reserves have been explained by researching the literature study, data provided by Eximbank and the Central Bank of the Republic of Turkey. . It has been concluded that the Policy, which is a Bill of Exchange in the form of Acceptance Credit Payment used together with Letter of Credit, Against Documents and Against Goods payment methods, contributes to the exporter, banks and the country's reserves with reliable and sustainable financing opportunities.

Keywords: Acceptance Loans, Export Financing, Bill of Exchange, Draft

JEL Codes: M40, M41, M49.

1. GİRİŞ

Dış Ticaret İşlemlerinde, Kabul Kredili Ödeme şeklinde İthalatçının Kabul ettiği, bankasının Aval verdiği Poliçe, bankalar tarafından iskonto kredisi şeklinde ihracatçıya finansman imkânı sağlamaktadır. İthalatçı ve ihracatçı firmaların bankaları ile bu doğrultuda çalışmaları, bu firmaların kurumlaşmalarına zemin hazırlamaktadır. Merkez Bankaları, ekonominin ve bankaların ihtiyacı olduğu dönemlerde reeskont kredisi yolu ile bankaların portföyündeki bono ve poliçeleri iskonto ederek bankalara, ekonomiye kaynak yaratmaktadır. Eximbank döviz kazandırıcı faaliyetler kapsamında ihraç edilmek üzere mal üreten imalatçı, ihracatçı ve mal ve hizmet üreten ihracatçı firmalara reeskont kredileri yolu ile finansman sağlamaktadır. Böylece güvenilir, verimli ve akışkan bir finansman imkânıyla sürdürülebilir ve verimli ihracat karşılığında ülkeye giren döviz ile Merkez Bankası rezervlerinde artış olacaktır. Dış ticaretten doğan ve bir kambiyo senedi olan poliçe ile ihracata finansman sağlanarak hem reel sektör hem de finansal sektör birlikte dengeli bir büyüme imkânı bulacaktır. Bu çalışmada Dış Ticarete Ödeme Şekilleri içinde Mal Mukabili Ödeme şekli, Vesaik Mukabili Ödeme şekli ve Akreditifli Ödeme şekli ile birlikte kullanılan Kabul Kredili Ödeme şeklinde kambiyo senedi olarak kıymetli evrak niteliği olan poliçe, kambiyo senetleri, kabul kredileri ile ilişkili banka kredileri, kabul kredili ödemenin Eximbank kredileri ile ilişkisi, ülke döviz rezervlerine katkısı araştırılmıştır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Savaş (2004,55) 1980 yılı ile başlayan dönemi dünya ekonomisi için İkinci Küreselleşme Dönemi olarak tanımlamıştır.

Can (2010,22), küreselleşme ile birlikte birçok ülkenin finansal olarak serbestleştiği, bunun sonucunda finansal denetimin azaldığı, oluşan finansal serbestlik ortamında finansal sektörün reel ekonomiden çok daha hızlı geliştiğini vurgulamıştır.

Miller (2013:15), İktisat teorisinin finansmanın ekonomik büyümeyi desteklemek için temel koşul olduğunu ortaya koyduğunu, finansal gelişmenin yatırım ve büyüme sürecini destekleyen kurumların, araçların ve pazarların kurulmasını ve genişletilmesini içerdiğini savunmaktadır.

Gültekin (2008:10) çalışmasında kabul kredili ödemenin, mal bedelini ithalatçının belirli bir vadede ödemesini taahhüt eden bir ödeme şekli olduğunu, bu ödeme şeklinde bir poliçenin araç olarak kullanıldığını, satılan malın kabul kredisi ile bir poliçeye bağlandığı ödeme şekli olduğunu belirtmiştir.

Mc Kinnon (1973) çalışmasında, Finansal Liberizasyon taraflarının, faiz oranları sınırlarının kaldırılması sonucu daha yüksek miktarda kredi kullanılabilirliği yoluyla daha büyük bir finansal gelişmeye yol açtığını savunmaktadır.

Arestis ve Basu (2008), gelişmiş ülkelerde finansal kuruluşların rolünün gelişmekte olan ülkelerdeki finansal kuruluşların rolünden çok farklı olduğu ileri sürüldüğünü belirtmiştir.

Yurtsever (2010: 856) çalışmasında, dış ticaretin iç ticarete göre daha fazla yapısal zorluklar barındırdığını, rekabetin artması ile birlikte ödeme şekillerinin de önemli hale geldiğini, dünya ekonomisinde dış ticaret işlemlerinin ülkeler arasında artması ile gerek alıcı ve satıcıların ilişkilerinde güven sorununa çözüm bulma, gerekse ödeme kolaylığı sağlanması için akreditifli ödeme şekillerinin de içinde olduğu ödeme şekillerinin öneminin her geçen gün arttığını belirtmiştir.

Ataman ve Sümer, (1999: 34) göre, kabul kredili ödeme şeklinde poliçenin, alacaklı tarafından borçlu üzerine keşide edilen ve belirli bir tutarın belirli bir süre içinde veya ibrazında üçüncü şahsa veya emrine ödemesi talebini kapsayan bir ödeme emri olduğunu belirtmiştir.

Aktepe (2013: 121), aval, üçüncü bir taraf veya poliçede imzası bulunan taraflardan herhangi birinin müteselsil sorumluluk hükümleri uyarınca görüldüğünde veya belirlenen ödeme gününde veya vadesinde poliçede yazılı tutarın tamamını ödemeyi üstendiği bir tür kefalet işlemi olduğunu, çoğu zaman poliçe alacaklısının alacağını garanti altına almak için talep ettiği bir banka kefaleti ile aval vererek sağlandığını açıklamıştır.

Memiş vd.,(2014:94), Ülke Rezervleri 'nin, ülkelerin para otoriteleri tarafından kontrol edilen ve her an kullanıma hazır olan, birbirlerine çevrilebilme özelliği bulunan ve uluslararası ödeme aracı olarak kabul gören ülke varlıkları olarak tanımlamıştır.

İMF (1993:424)'de yapılan tanıma göre de rezerv, para politikasından sorumlu otoritelerce kontrol edilen ve ihtiyaç anında hemen kullanılabilen, ödemeler dengesinden kaynaklı risklerle mücadele etmeye, döviz piyasasındaki dengesizlikleri azaltmaya ve diğer risklere karşı tampon oluşturmaya yarayan dış aktifler olarak tanımlanmıştır.

3. DIŞ TİCARETTE ÖDEME ŞEKİLLERİ

Uluslararası ticarete ithalatçı ve ihracatçı firmalar arasında sağlanan güven ilişkisinin derecesine, tarafların üstlendikleri görev ve sorumluluklara, risklere bağlı olarak kullanılan farklı ödeme çeşitleri bulunmaktadır. Yaygın olarak kullanılan ödeme şekilleri aşağıdadır (<https://gumrukrehberi.gov.tr/sayfa/uluslararasıticareteödemeşekilleri>).

2.1. Peşin Ödeme Şekli; Cash Payment, Advance Payment, Prepayment, Cash Before Delivery olarak uluslararası literatürde bilinen ödeme şekilleridir. Bu ödeme şeklinde mal sevkiyatı gerçekleşmeden, ithalatçı mal bedelini ihracatçıya peşin olarak öder. Önceden mal bedelini tahsil eden ihracatçı sevkiyatın gecikmesi, malların siparişe uygun olmaması gibi herhangi bir risk üstlenmemektedir. Bu ödeme şeklinde bütün risk ithalatçı firma üzerindedir.

2.2. Mal Mukabili Ödeme Şekli; Cash Against Goods olarak uluslararası literatürde bilinmektedir. Veresiye bir ödemedir. Bu ödeme şeklinde ithalatçı firma, malı teslim aldıktan sonra mal bedelini hemen veya vadeli bir şekilde ihracatçıya öder. İhracatçı malları alıcı adına sevk ettikten sonra, malı temsil eden belgeleri ithalatçıya, ya doğrudan ya da bedelsiz teslim koşuluyla bankası veya ulaşım aracı ile gönderir. En çok riski ihracatçı firma üstlenir. Genelde birbirini çok iyi tanıyan, bilen firmalar arasında yapılır. Ülkemizde işlem hacmi en yüksek olan ödeme şeklidir.

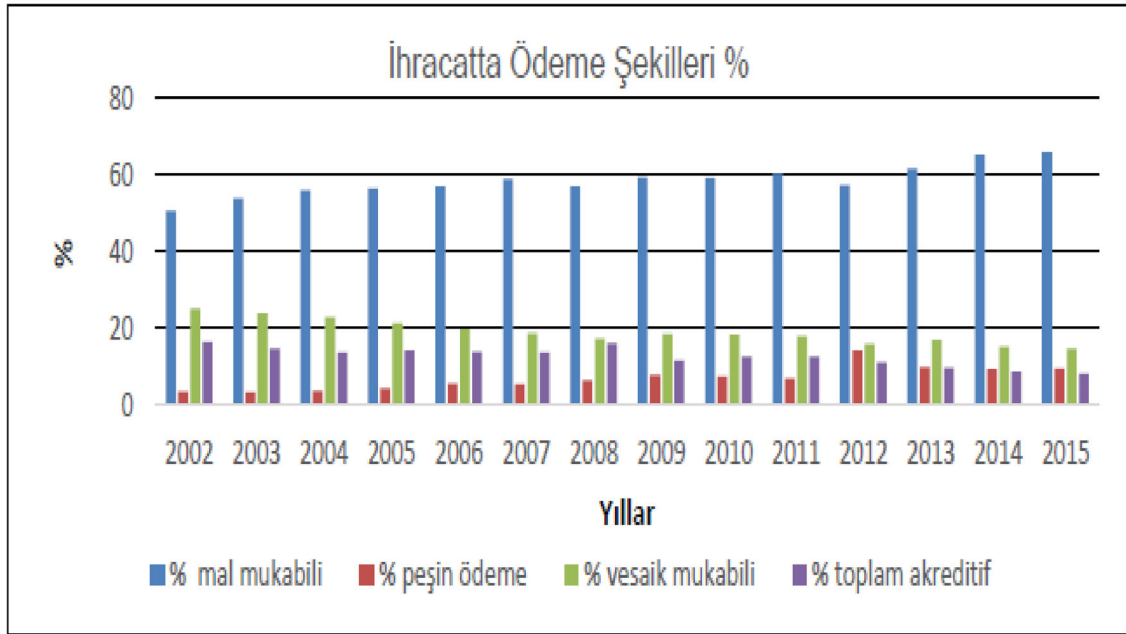
2.3. Vesaik Mukabili Ödeme Şekli; Uluslararası literatürde Cash Against Documents, Documentary Collections olarak bilinmektedir. İhracatçının ithalatçı ile yaptığı satış sözleşmesine uygun olarak ihracatçının malları sevk etmesinden sonra temsil eden sevk belgelerini mal bedelinin ödenmesi karşılığında teslim edilmek üzere banka aracılığı ile ithalatçıya teslimine imkân veren ödeme şeklidir. Risk yok gibi görünse de yabancı ülkeye giden malların bedelini ödemeyerek, malı çekmek istemeyen ithalatçılar da olduğu uygulamada görülmüştür. Yurtdışından malın tekrar ülkeye getirilmesi veya başka bir alıcı bulup satılması çabaları ihracatçıya yüksek maliyet getirebilir. Bu nedenle satış sözleşmeleri, taraflar arasında yapılan sözleşmeler çok önemli olmaktadır.

2.4. Akreditifli Ödeme Şekli; Letter of Credit olarak uluslararası literatürde bilinen ödeme şeklidir. Akreditifli ödeme yöntemi, ithalatçının verdiği talimat doğrultusunda, ithalatçının bankasının istenilen koşulların yerine getirilmesi ve ihracatçı tarafından ihraç edilen malların ihracına ilişkin belgelerin akreditif şartlarına uygun olarak teyit veya ilgili muhabir bankaya ibrazı karşılığında ihracatçıya ödeme yapılacağını taahhüt edilmesini içerir. İthalatçı ve ihracatçı bankaların mali güvencesi altında olduklarından akreditifli ödeme şekli hem ithalatçı hem ihracatçı açısından avantaj, güven sağlamakla beraber en masraflı ödeme şeklidir. Dönülebilir (kabili rücu), dönülemez (gayrikabili rücu) olarak açılabilir. Görüldüğünde ödemeli (at sight), vadeli (deferred payment) ve ticaretin nitelik ve niceliğine göre çeşitleri vardır. Banka Ödeme Yükümlülüğü, Bank Payment Obligation (BPO) ihracatçı ve ithalatçı arasında gerçekleşecek olan alışverişe ait sadece elektronik

ortamda sunulan verilerin başarılı bir biçimde eşleşmesi şartı ile bir yükümlü bankanın (alıcının bankası) bir lehtar bankaya (satıcının bankası) verdiği geri dönülemez ve bağımsız bir ödeme taahhüdü olup, akreditifli ödeme şeklinin teknolojiye uyarlanmış şeklidir.

2.5.Kabul Kredili Ödeme Şekli; Uluslararası Literatürde Acceptance Credit olarak bilinmektedir. Akreditifli Ödeme Şekli, Mal Mukabili ödeme şekli, Vesaik Mukabili ödeme şekli ile birlikte kullanılmaktadır. İthalatçı ile ihracatçı arasında yapılacak anlaşma akabinde ihracatçı malı sevk etmesinden sonra, sevk evraklarına bir poliçeyi de ekler. Bankası aracılığı ile sevk evraklarına ekli poliçenin ithalatçı tarafından kabulü şartı ile (bankasının aval vermesi de istenebilir) sevk evraklarının ithalatçıya teslimi talimatını içeren bir ödeme şeklidir. Sevk evrakları ile mal gümrükten çekilir. Kabul edilen ve Aval verilen Poliçe, ödeme gününe kadar iskonto kredisi yoluyla finansman sağlar.

Şekil 1. Türkiye’de İhracatta Ödeme Şekilleri Payları

Kaynak: TÜİK

Şekil 1 de 2003-2015 yılları arasında ihracat ödeme şekilleri oranları görülmektedir. Türkiye’de ihracatın finansmanı çoğunlukla alıcı finansmanı şeklinde olmakta, en çok mal mukabili ödeme ve peşin ödeme şekli dış ticaret işlemlerinde kullanılmaktadır. 2002 yılında yaklaşık 20 milyar dolar olan mal mukabili ödemenin, ihracatta ödeme şekilleri içindeki payı %50 civarındadır. Vesaik Mukabili ödeme şekli % 25 civarına yaklaşırken Akreditifli ödeme şekli % 15’in üzerindedir. 2015 yılında toplam ihracatın % 60’ından fazlası mal mukabili ödeme şekli ile

yapılmıştır. Vesaik Mukabili Ödeme şekli ile yapılan ihracatın toplam ihracatta aldığı pay % 20 nin altına düşmüş ve Akreditifli Ödem Şekli ile yapılan ihracatın toplam ihracat içinde aldığı pay % 15'in altına düşmüştür. 2015 yılında peşin ödeme ile yapılan işlemler toplam ihracat içinde payı artmıştır.

Yukarıda değinilen ödeme şekilleri yöntemleri incelendiğinde Türkiye'nin yapmış olduğu uluslararası ticaret işlemlerinde daha çok risk üstlenen taraf durumunda olduğu görülmektedir. Örneğin Türkiye'den 2009 yılında diğer ülkelere yapılan ihracatın %60'ında riskli olan mal mukabili ödeme yöntemi kullanılmasının nedeni olarak yapılan akademik araştırmalarda birleriyle geçmişten gelen ticari ilişki içinde olan firmalar arasında diğer ödeme yöntemlerinden avantajlı olarak aracılık maliyetlerini azaltmasıdır (Sayar,64). Ancak, finansman ihtiyacı içinde maliyet azaltma çabasında bu ihracat yöntemleri ile ihracat yapan firmalar, riski üstlenerek zarar görebilir.

Mal mukabili ödemede ithalata konu olan mal, alıcının eline geçtikten bir süre sonra ödemesi yapılır. Bu tür ödeme şeklinde de ağırlıklı olarak ihracatçı riskleri üstlenmektedir (Bakan ve diğerleri, 2012, s. 214). Oysa bu ödeme şekli Kabul Kredili Mal Mukabili olarak yapıldığında ihracatçının riski önlendiği gibi, ithalatçı tarafından kabul edilen, bankasınca aval verilmiş poliçe, ihracatçıya finansman imkânı yaratacaktır.

Kabul Kredili İhracat: İhracatçı firmanın ihraç malını sevk ettikten sonra alıcı ile anlaşmaları ve poliçe üzerinde belirtilen tarihte tahsilat yapılması talebini içeren bir ihracat yöntemidir. Ödeme için bir banka garantisi istenmesi durumunda ise ithalatçının bankasının poliçeyi garanti etmesiyle (aval vermesi ile) ithalatçı ve bankası tarafından ihracatçı firmaya bu garanti sağlanmış olur.

Kabul Kredili Ödeme şeklinde düzenlenecek poliçenin vadeleri, kabul tarihinden başlamak üzere görüldüğünde, herhangi bir vadede, tarihte, herhangi bir süre ile sınırlı olmaksızın serbestçe belirlenebilir. İhracatçı tarafından düzenlenen ve ithalatçı tarafından kabul edilen poliçenin vadesinde ödeneceğinin bir banka tarafından aval verilmek suretiyle garanti edilmesidir. İthalatçılara vadeli mal satın alma olanağı sağlar. Banka avalı olmayan poliçe ise, ödeme garantisi taşımamakla birlikte, vadeli satış imkânı ile ihracatçının daha fazla satış yapabilmesine olanak tanır. Kabul kredili ödeme ithalatçı ve ihracatçı arasındaki anlaşmaya göre akreditifli, mal mukabili veya vesaik mukabili olarak yapılabilir.

Kabul Kredili Akreditifli Ödeme Şeklinde: ICC (Uluslararası Ticaret Odası) tarafından hazırlanan uluslararası mevzuata göre açılan akreditiflerde, sevk belgeleri ve bu belgelerle

birlikte ithalatçının bankasına gönderilen poliçenin ithalatçı tarafından kabul edilerek imzalanmasını takiben sevk belgelerinin ithalatçı firmaya verilerek, serbest bırakılarak bedellerinin poliçe vadesinde ödenmesine imkân veren bir ödeme şeklidir. İthalatçının bankası tarafından bu poliçeye aval verilmesi halinde bu poliçe güvenilir bir teminat olup finansman imkânı yaratmaktadır.

Kabul Kredili Vesaik Mukabili Ödeme Şeklinde: İhracatçı tarafından ihraç edilen malın sevk belgelerine ekli poliçenin ithalatçının bankasına göndermesi ile bankanın sevk belgelerini bu belgelerle ekli poliçenin ithalatçı tarafından kabul edilerek imzalanmasını takiben sevk belgelerinin ithalatçıya teslimi, poliçe vadesinde mal bedelinin ihracatçıya ödendiği bir ödeme şeklidir. İthalatçının bankasından bu poliçeye aval verilmesi halinde bu poliçe güvenilir bir teminat olup finansman imkânı yaratmaktadır.

Kabul Kredili Mal Mukabili Ödeme Şekli: İhraç edilen mal bedelinin malın ithalatçı tarafından teslim alınmasından ve poliçeyi kabul etmesinden sonra, poliçe vadesinde ödemenin gerçekleştiği vadeli bir ödeme şeklidir. İthalatçının bankası tarafından poliçeye aval verilmesi halinde, ihracatçının bankasının iskonto edebildiği güvenilir bir teminat olup finansman imkânı yaratmaktadır.

3. İHRACATIN FİNANSMANINDA KABUL KREDİLERİ

Kredi, Latince “*credere*” köklerinden türemiş, saygınlık, güven anlamındadır.

Kredinin Unsurları; zaman, risk, güven ve gelir olarak 4 grupta incelenir. *Kredi İlkeleri:* Güvenilirlik, akışkanlık ve verimlilik, kredinin geri dönüşü açısından önemlidir. Kredi, belirli bir süre sonra geri alınmak kaydıyla mal, hizmet, para cinsinden satın alma gücü sağlanması olarak tanımlanabilir. Mevcut satın alma gücünün belli bir zaman sonra geri alınmak üzere başka bir kimseye devredilmesi veya bir kişi veya kurum lehine kefil olunması, garanti verilmesi, kabul / aval /garanti verilmesi işlemleri de bir kredi çeşididir.

Güvenilirlik (Emniyet) İlkesi, Kredinin geri ödenme olasılığının yüksek olmasıdır. Kredi kullandırmadan önce firmanın mali yapısı, piyasa saygınlığı, deneyimi ve moralitesi ile ilgili iyi bir istihbarat ve mali analiz yapılarak, bu şekilde firmanın krediyi ne zaman geri ödeyeceği, firma faaliyeti sonucunda oluşacak fonların talep edilen krediyi karıştırayıp karşılamadığı araştırılarak müşteriye karşı güven oluşur. Önceden öngörülemeyen riskler için teminat alır. Güvenilirlik ilkesinin uygulanmasında bankalarca veya kredi veren kuruluş tarafından verilecek, kredilerin süresinde geri dönüşünü sağlayacak önlemlerin alınması kullanılacak kredi türlerine göre teminatların alınması aynı zamanda ülke kaynağı olan banka kaynağının

etkin kullanımını sağlamaktadır. 5411 sayılı Bankacılık Kanununda ve diğer ilgili mevzuatta kredilerin sağlıklı yönetilebilmesi ve kredilerle ilgili bankaların mali durumu hakkında düzenlemeler mevcuttur.

Akışkanlık (Seyyaliyet) İlkesi, bankalar ve finans kuruluşlarınca krediler kısa, orta ve uzun vadeli olarak kullanılabilir. Kısa vadeli kredilerin dönüşüm oranının daha yüksek olması sebebi ile akışkan olup, banka kaynağının tekrar kullanılabilmesini sağlayarak daha fazla firmaların banka kaynağından faydalanmasına yardımcı olur. Güvenlik ilkesine uygun olarak maliyet yapısına göre maksimum faydanın sağlanması verimlilik ilkesi gereğidir.

Bankacılık sektöründe krediler nitelik, vade, teminat, kaynak, kullanım amacına göre, kullanılan sektörler açısından, izin açısından ve ilgili birçok sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Ülke parası ve yabancı konvertibl dövizler üzerinden krediler, nakdi ve Gayrinakdi olarak kullanılabilir. *Nakdi krediler* bankanın bilanço içi kaynaklarından sağladığı krediler olup, ülke parası cinsinden kullanılıyor ise faiz geliri, döviz cinsinden kullanılıyor ise hem faiz hem de kur farkı geliri elde edilebilir. İhracatçı firmaların, ihraç edilmek üzere mal ve hizmet üreten imalatçı firmaların yapacakları ithalat işlemleri için bankaları ile yapacakları anlaşmalar çerçevesinde hem nakdi kredi hem de kabul, aval kredisi için Gayrinakdi kredi sözleşmesi ile hem firma için hem de banka açısından güvenilir akışkan, sürdürülebilir bankacılık hizmeti ile firmaların kurumlaşması da teşvik edilmektedir.

Garanti kredisi bankanın, müşterisinin sözleşme yaptığı karşı taraf ile bir garanti sözleşmesi yaparak müşterisine sağladığı kredidir. Teminat Mektupları garanti kredisidir. Gayri nakit kredilerde banka itibarının ödünç verilmesi ile bankaların yurt içinde ya da yurt dışında bulunan gerçek ve tüzel kişiler lehine, bir malın teslimi, bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi gibi konularında, işi yüklenenin yükümlülüğünü önceden kararlaştırılan koşullara uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak için bankalar garanti belgeleri vermektedir. Gayrinakdi kredilere banka komisyon alır. *Kefalet kredisi*, banka müşterisinin alacaklısına karşı kefaletini vermesidir.

Kabul kredisinde ithalatçı ve ihracatçı taraflarınca kararlaştırılan bedelde bir poliçeyi banka kendi üzerine çekmelerine izin vermekte, bu poliçeyi müşterisinin kabul edeceğini garanti etmektedir. Aval kredisinde banka, müşterisinin elinde bulunan bono veya müşterisinin kabul ederek imzaladığı poliçeye banka aval vermektedir. Kabul kredisinde olduğu gibi aval kredisinde de gayri nakdi kredi çeşididir. Kredi veren kuruluş ihracatçı firmaya, ihraç edilmek üzere mal üreten imalatçı firmaların yapacakları ithalat işlemleri için bankaları ile yapacakları

anlaşmalar çerçevesinde hem poliçeyi iskonto ederek nakdi kredi, hem de gayrinakdi kredi şekli olan kabul, aval kredisi ile finansman sağlamaktadır. Üstelik firma için güvenilir, akışkan, sürdürülebilir bankacılık hizmeti ile firmaların kurumlaşması da teşvik edilecektir.

İthalatçının kabulü ile bankasının aval vererek sağladığı kefalet, ihracatın sürdürülebilirliğini sağlayarak, ihracatın finansmanı için güvenilir, akışkan, verimli kredi için teminattır.

3.1. Kabul Kredisinin Avantajları

- ✓ İhracatçı firmanın dış ticaret işlemlerinde güven ve esneklik sağlar.
- ✓ İhracatçı firmaların finansmana kolay ulaşabilme imkânı sağlar, kabul edilmiş, aval verilmiş poliçeleri bankada iskonto ettirerek erken tahsil edebilir.
- ✓ İthalatçı firmalara ithal edeceği malları, kabul kredisi ile ödeme yapmadan alabileceği garantisini sağlamış olur.

3.2. Poliçe/Bono Aval ve İskontosu (P/N Discounting)

İthalatçı ya da İhracatçı firmaların düzenledikleri Poliçe ya da Bono'lara bankalar Aval'i eklenerek muhabir bankalardan ithalat ya da ihracat finansmanı (Prefinansman) amacıyla kullanılan yurtdışı kaynaklı döviz kredileridir.

3.3. Reeskont kredisi

Reeskont, kısaca tekrar iskonto anlamına gelir. Yani, herhangi bir bankanın elinde bulunan ve daha ödeme zamanı gelmemiş olan senetleri bankanın kendi belirlediği belli başlı şartlar karşılığında merkez bankasına iskonto ettirerek paraya çevirmesi diyebiliriz.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 45. Maddesine istinaden çıkarılan Reeskont düzenlemeleri çerçevesinde firmalarca döviz ve Türk lirası üzerinden düzenlenmiş azami 360 gün vadeli senetlerin aracı bankalarca reeskonta getirilmesi karşılığında TCMB tarafından döviz ve Türk lirası reeskont kredisi kullanılmaktadır.

Eximbank Reeskont Kredileri, mal ve döviz kazandırıcı hizmet ihracatında bulunan firmaların uygun maliyetli finansman sağlaması amacı ile TCMB ile işbirliği içerisinde, Eximbank tarafından belirlenen limit çerçevesinde kullanılan TL/Döviz kredisi programıdır. Faiz tutarı kullanılan kredi bedelinden iskonto edilir, kalan tutar firma hesabına aktarılır. Kredi geri ödememesi, vade gününde tek seferde kullanılan para birimi üzerinden yapılır. Faiz oranları döviz cinsi ve vade bazında değişmektedir. İhracata yönelik mal imal edilen firmalar, döviz kazandırıcı hizmet ihracı yapan firmalar ve ihracatçılar tarafından kullanılır. Kredi, kredi

konusu, ihracat veya döviz kazandırıcı hizmet taahhüdü, kredi kullanım tarihinden itibaren 24 ay içerisinde gerçekleştirilen ihracat ile veya döviz kazandırıcı hizmet geliri ile kapatılır (<https://eximbank.gov.tr/tr/urun-ve-hizmetlerimiz/krediler/kisa-vadeli-ihracat-kredileri/reeskont-kredisi>) Eximbank'ın talep ettiği teminatlar; Avalsiz bono ile birlikte kesin teminat mektubu, Avallli bono, İhracatı Geliştirme A.Ş.'nin (İGE) kefaleti karşılığında kredi kullanırılır.

Döviz reeskont kredileri, senette, bono ve poliçede belirtilen döviz tutarının, kredinin kullanıldığı tarihte ilan edilen kurdan TL karşılığının bankalar aracılığıyla firmalara ödenmesi ile kullanılmaktadır. Kredilerin vadesinde geri ödemesi döviz olarak gerçekleştiğinden TCMB döviz rezervlerine önemli ölçüde katkı sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, kullanımı ve geri ödemesi Türk lirası üzerinden gerçekleştirilen Türk lirası reeskont kredilerinde; kredilerin vadesine kadar kredi tutarına karşılık gelen ihracat bedeli döviz tutarının TCMB'na satışı kuralı bulunmaktadır. Böylece, Türk Lirası krediler aracılığı ile de TCMB döviz rezervlerine katkı sağlanmaktadır(TCMB).

3.4. Kambiyo Senetleri ile Bankaların Aktif Kalitesi;

İhraç etmek amacıyla üretim yapan imalatçı – ihracatçı, ihracatçı firmaların aktif hesaplarında kambiyo senetleri ile yapmış oldukları dış ticaretlerinde, özellikle Kabul Kredili Ödeme Şekillerinden doğan kabul edilmiş ve aval verilmiş poliçelerin bankalarca iskonto edilerek kredilendirilmesi ile firmanın pasif kaleminde gerek kısa vadeli gerekse orta vadeli krediler ile finansman ihtiyacı karşılanırken, bankaların portföyüne alınan poliçe ve bonolar banka bilançolarında döviz yükümlülükleri açısından aktif ve pasif dengesini sağlamaktadır.

KAMBİYO SENETLERİ

Kambiyo senetleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 3. Kitap 4. Kısımda 670 ila 823. maddeler arasında düzenlenmiş olan kıymetli evraktır. Uygulamada “ticari senetler” ya da “para senetleri” olarak da anılmaktadır. Çek, Bono, Poliçe kambiyo senetleridir.

Kambiyo Senetlerinin Ekonomiye Katkıları; Paranın bankacılık sektöründe kalması ile kredi maliyetinin ucuzlamasını, bankaların kredi hacminin artmasını, firmaların daha ucuz kredi imkânına kavuşmasını sağlar, Aynı zamanda, daha güvenli bir ticari işleyiş sağlamaktadır. Çek, bir kredi aracı olmayıp, bir ödeme aracıdır. Bono ve Poliçenin kredi teminatı olarak güvence sağlaması reel sektör ve ihracatçı firmaların finansman olanaklarına kolayca kavuşmasını sağlar. Uluslararası ticarete konu olan poliçe sayesinde bankaların uluslararası sistemde

itibarları ve işlem hacimleri artar. Dünya ekonomisi ve ulusal ekonomide borçluluk ve ticaret hacimlerinde denge ve sürdürülebilirlik etkisi olabilir. Dolayısıyla, kambiyo senetlerinin ekonomiye katkıları azımsanmayacak derecededir.

3.5. Kambiyo Senetleri Vade Bakımından Değerlendirildiğinde;

Çek'te vade yoktur. Çek, alıcı ve satıcının bir araya gelip, alıcının imzalayarak, bankadaki hesabından hemen alabilirsin anlamıyla düzenleyerek verdiği bir kambiyo senedir. Uygulamada vadeli olarak düzenlenmiş olması, muhasebe prensiplerine göre Özin Önceliği İlkesi gereği vadeli olarak düzenlenmiş çekin, Alacak Senetleri ve Ödenecek Senetler hesabına yevmiye kaydını yapılmasını gerektirmektedir.

Bono (Senet) vadeli bir kambiyo senedir. Alıcının Satıcının bir araya gelerek düzenledikleri vadeli bir alım satımdan doğmaktadır.

Police ise hem vadesiz hem de vadeli düzenlenebilen, alıcı ve satıcının mekânsal olarak bir araya gelemediği durumlarda ticarete konu bir kambiyo senedir. Özellikle dış ticarete konu kurumlaşmış firmalarca kullanılmaktadır. İthalatçı firma tarafından Kabul edilen ve bankası tarafından Aval verilen police, İhracatçı firmaların kredi finansmanına sağlıklı bir teminat özelliği taşımaktadır.

3.6.Kambiyo Senetleri Mevzuat Açısından İncelendiğinde;

Kambiyo Senetleri, sıkı şekil şartlarına tabidir, kanunen emre yazılı senetlerdir, bir para alacağını temsil eder, kurucu ve soyut senetlerdir, müteselsil borçluluk esası geçerlidir, kamu güvenine mazhardır, özel bir kanuni takip usulü öngörülmüştür, imzaların bağımsızlığı ilkesi geçerlidir.

3.6.1. *Çek,* üç tarafın imzalanmasıyla yürürlüğe giren bir ödeme aracıdır. Alacağı ödeyecek olan muhatap banka, çeki düzenleyen keşideci ve lehine çek düzenlenen alacaklı lehtar. Diğer kambiyo senetlerinde olduğu gibi çekte de şekil unsuru vardır. Çek esas itibariyle kredi sağlama aracı olmayıp bir ödeme aracıdır. Görüldüğünde ödenir. Bu nedenle çekte düzenleme tarihi bulunur. Çekte vade yoktur. Ancak finansman ihtiyacının yüksek olduğu ülkemizde uygulamada çekler ileri tarihli olarak düzenlenmektedir.

3.6.2. *Bono,* alacaklıya bonoda belirlenen vadede parasını alacağını garanti eden vadeli bir kambiyo senedir. Bonoya sahip olan alacaklı, bononun banka tarafından iskonto edilebilir olması özelliğinden dolayı, alacağının karşılığı olacağından her zaman emindir. Bankalar bonoya sahip kişilere ellerindeki bono karşılığında iskonto ve iştirah

kredileri ile vade gününe kadar işleyecek faiz ve masrafı hesaplayarak bir miktar kesinti ile ödeme yapar. Bankalar Cari hesap şeklinde TL ve Döviz kredilerinde bono, poliçe ve çeki teminat olarak kabul etmektedir. Kambiyo senetlerindeki şekil unsurları bonoda da geçerlidir. Bu şekil şartlarından üzerinde bono yazması, vade tarihi, alacaklı adı ve soyadı tarzı önemli bilgilerin yer alması zorunlu unsurlardır. Ayrıca, bonoda yazan miktarın vade sonu tarihinde ödenmemesi durumunda alacaklı kişi veya kurum icra yoluyla veya diğer haklarını kullanarak alacağını tahsil etme yoluna gidebilir.

3.6.3. *Poliçe*, uygulamada çok az rastlansa da Türk Ticaret Kanunu'nda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Poliçe, belirli bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız bir havaleyi içermektedir. Hukuki niteliği havale olan poliçenin, iktisadi mahiyeti ise kredi vasıtası olmasıdır. Havale, çift taraflı bir yetkilendirme içeren üç taraflı bir hukuki ilişkidir. Havale eden, bir kimseye tahsil yetkisi verirken, bir başkasına ise ödeme yetkisi vermektedir. Poliçedeki üç taraflı ilişkiyi şu şekilde gösterebiliriz; senedi düzenleyen keşideci, senedi ödeyecek muhataba, senedin alacaklısı lehtarına ödenmesi emrini verir.

Poliçenin; "Poliçe" kelimesini, belirli bir bedelin kayıtsız şartsız havalesini, muhatabın adı, lehtarın adı, ödeme yeri, düzenleme tarihi ve yeri, düzenleyenin (keşidecinin) imzası şekil şartlarının tamamını taşıması gerekir. Poliçe; belirli günde, düzenlendikten belirli bir süre sonra, görüldüğünde, görüldüğünden belirli bir süre sonra olmak üzere 4 şekilde ödenebilir.

Açık Poliçe, Senet lehtara teslim edildiğinde, senetteki zorunlu unsurların bazılarının mevcut olmadığı ve fakat bu mevcut olmayanların tamamlanması hususunda lehtarın yetkili kılındığı poliçelerdir. Bununla birlikte, poliçede düzenleyenin imzası muhakkak bulunmalıdır. Açık poliçeler ciro ile devredilebilir. Giro ile devir yetkisi ile poliçeyi doldurma yetkisinin de devri verilmektedir.

3.6.4. *Aval*, kambiyo senetlerinin vadesinde kısmen veya tamamen ödeneceğine ilişkin bir tür teminattır. Aval vermek suretiyle aval veren (avalist), senet sorumluları arasında katılmış olur. Avalin hukuki niteliğine ilişkin olarak, kambiyo senetlerine özgü bir tür kefalet olduğu ifade edilebilir. Aval, kısmi aval dışında herhangi bir şarta bağlı olarak verilemez; şayet şarta bağlı bir aval söz konusu olursa aval geçerli olur lakin şart yazılmamış sayılır.

Avalist: Avalist, senet üzerinde aval beyanında bulunarak senetten sorumlu olan kimsedir. Avalist, üçüncü bir şahıs olabileceği gibi düzenleyen, muhatap veya ciranta da olabilir. Lehine Aval Verilen (Avalat): Aval, poliçe borçlularından biri lehine verilir ve kural olarak bu kimse aval beyanında gösterilir. Gösterilmezse, düzenleyen lehine aval verildiği kabul edilir.

Aval, poliçe üzerine avalî ifade eden bir ibare yazılmak ve altı avalist tarafından elle imzalanmak suretiyle verilir. Aval, *aval içindir* tabiri ile veya buna benzer herhangi bir ibare ile verilir. Aval için, avalî ifade eden bir ibarenin yazılması da, avalin mutlak şartlarından değildir. Poliçenin ön yüzüne düzenleyen ve muhatap dışında sadece imza atılması da aval hükmündedir.

3.6.5. Kabul, Sadece poliçeye özgü bir kavram olup, üzerine poliçe çekilen muhatap tarafından kendisini senedin asıl borçlusu hâline getiren bir beyandır. Muhatap bir bakıma, kabul beyanı ile poliçeyi ödeyeceğini taahhüt etmektedir. Muhatap, senedin üzerine kabul ediyorum, kabul ettim gibi bir ifade ile imzalayarak kabul beyanında bulunabilir. Muhatabın senedin ön yüzüne herhangi bir beyanda bulunmaksızın attığı imza da kabul hükmündedir. Poliçede kabulün kayıtsız ve şartsız olması lazımdır. Bununla birlikte kısmi kabul ise caizdir. Hamil veya poliçeyi elinde tutan herkes kabule arz edebilir. Kabule arz ancak bir işgününde yapılabilir. Kural, poliçenin kabule arzının ihtiyari olmasıdır. Bununla birlikte görüldükten belirli süre sonra ödenecek vadeli poliçelerin kabule arzı kanunen zorunludur. Gerçekten de, söz konusu vadenin işleyebilmesi için senedin muhatap tarafından görülmesi, bir başka ifadeyle kabul için kendisine arz edilmesi gerekir. Senet düzenlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde kabule arz edilmelidir. Düzenleyen bu süreyi uzatıp kısaltabilirken, cirantalar sadece kısaltabilir. Düzenleyen, poliçenin kabule arzını zorunlu hâle getirebilir. Poliçenin vadesi geldiğinde, muhatap tarafından ödenir ve borç sona erer. Poliçenin ödenmesi için, öncelikle muhataba ibrazı şarttır.

4. REESKONT KREDİLERİNİN DÖVİZ REZERVLERİ İLE İLİŞKİSİ

İhraç edilmek üzere mal üreten imalatçı, ihracatçı firmalar, döviz kazandırıcı faaliyetle işgal eden hizmet işletmelerin ihraç ettikleri mal ve hizmet bedelleri karşılığında almış oldukları bono ve poliçeler bankalarca, Eximbank tarafından iskonto edilerek finansman imkânı yaratmaktadır. Bu poliçe ve bonoların ödeme güne günü geldiğinde ülkeye giren dövizin, mevzuat ile belirlenen bir kısmı Merkez Bankasına satılır. İhracat geliri ile sağlanan bu rezerv

artışı sağlıklı bir rezerv toplama aracı olarak değerlendirilebilir. Döviz ihtiyacı içinde gelişmekte olan ülke ekonomilerinde rezervlerin gücü, para politikalarının uygulanabilirliğini, Merkez Bankalarının enflasyon ile mücadele etmesini kolaylaştırmaktadır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ilgili mevzuat uyarınca firmalarca döviz ve TL üzerinden düzenlenmiş 360 gün vadeli senetlerin aracı bankalarca TCMB'na reeskont ettirilmesi karşılığında banka tarafından reeskont kredileri kullandırılmakta, döviz reeskont kredisi senette belirtilen döviz tutarının, kredinin kullandırıldığı tarihte ilan edilen kurdan TL karşılığının firmalara ödenmesi suretiyle kullandırılmakta olup, kredinin vadesinde geri ödemesi döviz olarak gerçekleştiğinde TCMB döviz rezervlerine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Diğer taraftan kullanımı ve geri ödemesi TL üzerinden gerçekleştirilen TL reeskont kredilerinde, kredinin vadesine kadar kredi tutarına karşılık gelen ihracat bedeli döviz tutarının Merkez Bankası'na satışı kuralı gereği TL krediler aracılığı ile de TCMB Döviz rezervlerine katkı sağlanmaktadır. (TCMB, <https://www.tcmb.gov.tr>.)

Tablo: 1. TCMB, Reeskont Kredilerinin Döviz Rezervlerine Katkısı

REESKONT KREDİLERİNİN DÖVİZ REZERVLERİNE KATKISI (Milyon ABD Doları)				
REDISCOUNT CREDITS' CONTRIBUTION TO FX RESERVES (MILLION USD)				
	Q1	Q2	Q3	Yılsonu Toplam
2009	0,43	283,56	639,58	1.040,13
2010	278,63	487,93	750,29	1.103,83
2011	332,13	707,32	1.186,80	1.919,64
2012	1.093,70	2.786,28	5.491,53	8.295,14
2013	2.978,17	5.555,26	8.873,59	12.663,95
2014	1.343,10	5.297,33	9554,77	12.999,68
2015	4.656,57	7.945,32	11.299,25	15.182,31
2016	3.329,70	7.136,29	10.951,76	15.022,26
2017	2.854,18	5.041,36	10.066,99	12.489,98

2018	3.320,26	6.407,96	9.255,15	14.901,55
2019	5.042,70	10.730,92	16.547,66	22.692,26
2020	6.431,61	9.768,58	17.933,63	23.067,42
2021	3.035,40	7.427,87	13.883,09	21.077,69
2022	3.035,40	7.427,87	13.883,09	17.623,04
2023	1.303,70	2.413,17	2.995,44	3.832,09
2024	1.075,71	0,00		

Kaynak: TCMB

Tablo 1’de, Reeskont kredilerinin döviz rezervlerine katkısı, 3 er aylık dönemler itibariyle 2009 yılı ile 2024 yılı 1. Çeyrek toplamı TCMB web sayfasından derlenmiştir. Tablo incelendiğinde, 2012 yılından itibaren reeskont kredilerinin döviz rezervlerinde artışı 8.295,14 milyon ABD doları na ulaşmış, 2020 yılında 23.067,42 milyon dolar ile en yüksek artış sağlanmıştır. 2023 yılı reeskont kredilerinin döviz rezervlerinde artışı 3.832,09 milyon dolar seviyesine düşerek artışta azalma olmuştur.

SONUÇ

Dış ticaret işlemlerinde Mal Mukabili, Vesaik Mukabili ve Akreditifli ödeme şekli ile birlikte kullanılabilen Kabul Kredili Ödeme Şeklinde bir kambiyo senedi olan poliçe, ithalatçının kabulü, bankasının aval vermesi ile ihracatçının bankası ve Eximbank tarafından iskonto edilerek güvenilir, akışkan finansman imkânı yaratmaktadır. Kabul Kredili ödeme şekli ile ticaret hacmi ve finansman imkânı birlikte artmaktadır. Kabul kredili işlemler ve dış ticaretten doğan bir kambiyo senedi olan poliçe ile ihracatın finansmanı sağlanarak, hem reel sektör hem de finansal sektör birlikte dengeli bir büyüme imkânı bulur. Eximbank reeskont kredileri ve Kabul Kredileri, güvenilir, akışkan verimli finansman imkânları ile sürdürülebilir ihracatı destekleyerek ülkenin ihracat hacmini, ihracat gelirlerini ve Merkez Bankası rezervlerini artırarak ülke ekonomisine önemli yararlar sağlamaktadır. Gelişmiş ülke finansman sistemi ile gelişmekte olan ülkelerin finansman sistemi farklılık göstermektedir. Finansal sistemin gelişmiş olduğu ülkelerde kambiyo senetlerinin sistemli olarak kullanıldığı ve firmaların finansmana daha kolay ve daha az maliyet ile ulaştığı bilinmektedir. İthalatçı firma tarafından kabul edilen, bankası tarafından aval verilen poliçe ihracatçının ülkesinde finans sektöründe

hem ihracatçı için hem de bankası açısından kaynak yaratır. Banka bilançosu aktif ve pasifinde bankanın döviz yükümlülükleri açısından denge sağlarken, ulusal bankaların uluslararası sistemde itibarını artırarak dış tasarrufların ülkeye kazandırılmasında fayda sağlar. Ülke ekonomisinde kaynak ihtiyacı olduğu dönemlerde bankanın portföyündeki kambiyo senetleri, bono ve poliçeler, merkez bankaları tarafından reeskont kredisi yolu ile bankalara kaynak yaratmaktadır. Firmalarca döviz ve TL üzerinden düzenlenmiş 360 gün vadeli senetlerin aracı bankalarca TCMB'na reeskont ettirilen kredinin vadesinde geri ödemesi döviz olarak gerçekleştiğinde ve TL reeskont kredilerinde, kredinin vadesine kadar kredi tutarına karşılık gelen ihracat bedeli döviz tutarının Merkez Bankası'na satışı kuralı gereği Merkez Bankası döviz rezervlerine katkı sağlanmaktadır. İhracatın akışkan, sürdürülebilir olmasını, ülkenin ihracat hacminin artmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla ülkenin döviz rezervlerinde de artış imkânı sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acer, A., (2010), “Ticari Kredi Talebi Değerlendirme Sırasında Bankalar Tarafından Yapılan Mali Analiz Çalışmaları ve Bilanço Aktarma-Arındırma Politikaları” *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Ankara,*
- Akdoğan, N & Tenker, N. 2007. “*Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*” Gazi Kitabevi, Ankara
- Aktepe, İ. E. (2013). “Sorularla Katılım Bankacılığı, *TKBB Yayınları.* İstanbul
- Arestis, P. and Basu, S. (2008). *Role Of Finance And Credit in Economic Development.* Northampton: Edward Elgar
- Ayluçtarhan, A.& Kaya, S., (2018), *Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi* , İstanbul
- Ataman, Ü. & Sümer H., (1998), *Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi*, İstanbul
- Bakan, İ. O. & Okka M. & Canitez B., Afşar, C.& Atasagun H., Gedik, H., Tümer, G. (2012). “*Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar*”, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bozer,A. & Göle C.,(2016), *Kıymetli Evrak Hukuku*, 5. Bası, Ankara
- Can M., (2012) *Kıymetli Evrak Hukuku*, Ankara,
- Can, A.(2010). *Krizin Muhasebesi Ve Muhasebenin Krizi Mali Çözüm*, S. 97, Ankara
- Demirtürk, B. (2011), *Bankalarda Kredilendirme Sürecinde İstihbarat, Nitel ve Nicel Veri Analizi ve Derecelendirme. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul*
- Gültekin, S. ve Savcı M. (2008), ‘*Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi*’, Murathan Yayınevi, Trabzon.
- McKinnon R. (1973). *Money and capital in economic development.* Washington DC: Brookings Institutions,
- Memiş H. & Paksoy S. & Yöntem T. (2014). *Merkez Bankası Rezervleri ve Makro Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişki: 1989-2013 Dönemi Üzerine Bir Uygulama. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19, 4, 93-108
- Miller, J. L. C. (2013). *Bank credit and economic growth in Mexico.* *Economía Informa*,

378 (January–February), 14-36

Öztañ F.,(2016), Kıymetli Evrak Hukuku, Güncelleştirilmiş 20. Bası, Ankara

Savaş V.,(2004), Dünya Ekonomi Sistemi, Yeditepe Üniversitesi Yayını, İstanbul

Sayar R., (2018), İhracatın Finansmanı ve İhracat İlişkisi; Türkiye Örneđi, *Doktora Tezi*,
Ankara

Yurtsever, H. (2010). Uluslararası Ödeme Şekillerinde Bankalarca Alınan Komisyon ve
Vergi Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım’’ *Ege Academic Review, İzmir*.

IMF. (1993). International Monetary Fund: Balance of Payments Manual.Erişim: Şubat 2016.

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/bopman/bopman.pdf>

MEB, Dış Ticaret Muhasebe Sistemi,343FBS035, Ankara,

TÜİK, Ödeme Şekillerine Göre İhracat

<https://eximbank.gov.tr/tr/urun-ve-hizmetlerimiz/krediler/kisa-vadeli-ihracat-kredileri/reeskont-kredisi>